

Krigsbarnet som miste fotfästet

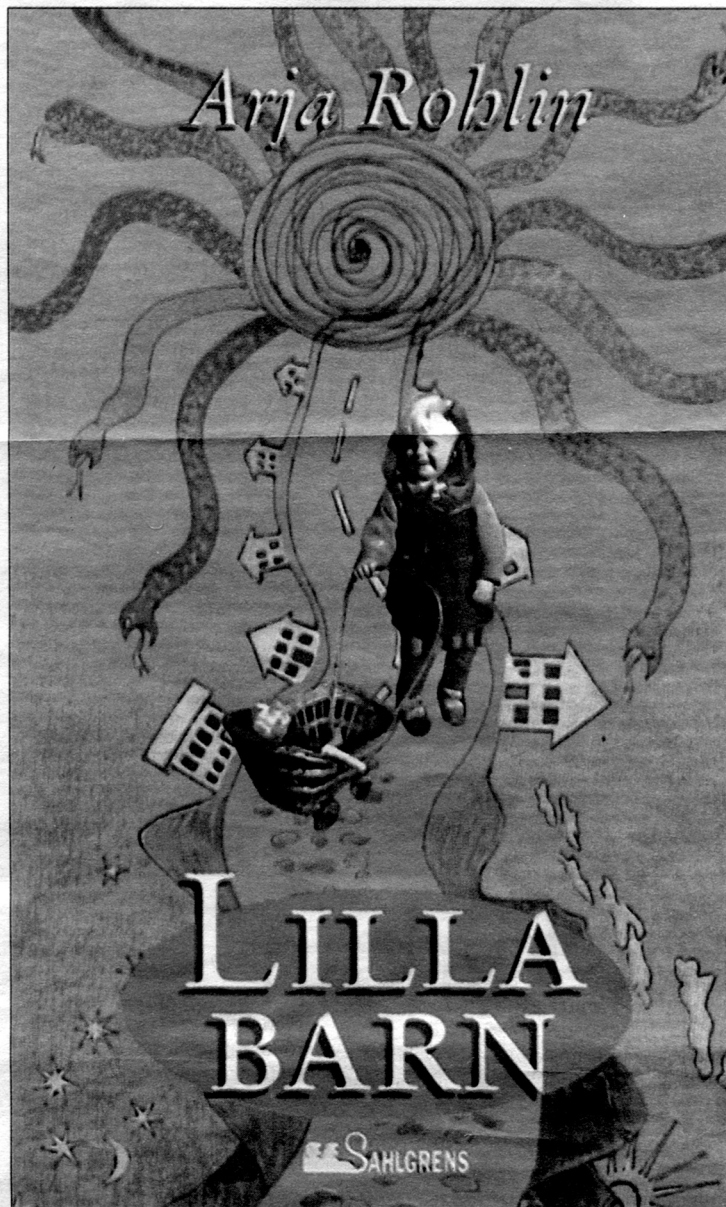
LITTERATUR

Arja Rohlin från Kuopio var ett av de 70 000 små barn som under kriget fick ett temporärt hem i Sverige. Hon blev placerad i en prästfamilj i Hälsingland, där hon blev väl omhändertagen och där hon glömde både sitt finska modersmål och sina biologiska föräldrar tills hon igen år 1947 rycktes upp med rötter som redan rotat sig fast djupt nere i den svenska jorden. Myndigheterna i Finland och hennes biologiska föräldrar krävde att hon skulle återlämnas och så skedde. Om hur det kändes för henne, för hennes nya och gamla familj berättar hon i vårens dokumentärroman *Lilla barn* (Sahlgrens, 140 sidor).

Romanens dokumentära del ligger som bakgrund för handlingen medan Arja Rohlin med mera fiktiva penseldrag ger personerna nya namn och romanen en djupare dramatisk nerv. Arja Rohlin hörde till de krigsbarn som aldrig förmådde anpassa sig till sitt gamla hemland och sina egna föräldrar efter sötebrödsdagarna i Sverige. Idag är hon bosatt i Bollnäs i Sverige, där hon arbetat med flykting- och invandrarfrågor. Sitt största intresse har hon i alla fall hittat i problematiken kring indianbefolkningens levnadsvillkor i Brasilien, där regnskogarna är hotade av en monumental miljöförstörelse. Hon har i flera repriser besökt Brasilien och arbetat som frivillig bland gatubarnen, antagligen sporrad och motiverad av sitt eget barn- och ungdomsöde.

Lilla barn är en rärlinjig och informativ berättelse där först huvudpersonen Saras mor Jennis liv i Kuopio är det centrala. Hennes man befinner sig i krig och när hon får sitt andra barn Sara ökar det ekonomiska

trycket. En tillfällig bekantskap som har den mjölk modern saknar blir räddningen tills det blir klart att Sara måste bort från det osakra Finland till Sverige.

Tiden och anpassningen till de nya föräldrarna i prästgården är inte helt oproblematiskt men snart är Sara en frisk och genomsvensk liten flicka med egen hund och nya vänner.

När brevet från Finland om att återvända dimper ner i Hälsingland faller prästfamiljens värld sönder och samman, man har visserligen vetat att Sara är till läns men på något sätt ändå hoppats på en lösning. När hon beskriver den sorg, den förtvivlan och det svärmod som hennes nya föräldrar drabbas av ger Arja Rohlin en röst som fångar upp tustentals andra med samma upplevelser. Prästen Olof följer med Sara hem till Finland, men han är en helt annan än den glada, språksamma "pappa" Sara vant sig vid. Väl hemkommen förstår Sara varken språket eller det hem hon till sin fasa ser Olof lämna för att återvända till Sverige. Hon gör också ett rymningsförsök till Sverigebåten och får dask på stjärten av sin riktiga mor, vilket bara förvärrar situationen.

Småningom smälter Sara in i sin nya hemmiljö men spåren från Sverige går aldrig ur. Boken avrundas i ett lätt nostalgiskt men ändå välkomnande ljus som väl är det närmaste ett lyckligt slut man kan tänka sig i en dylik roman. – EG.

Arja Rohlin gör sig i dokumentärromanen *Lilla barn* ett språkrör för alla de barn som rycktes upp med rötterna som flyktingbarn, först i Finland, sedan på nytt i Sverige.